

Προκόπιος Παυλόπουλος : Η Εξωτερική Πολιτική της Ελλάδας στο πλαίσιο των Ελληνοτουρκικών σχέσεων

12.12.2024

Σημεία συζήτησης με τον Πολιτικό Συντάκτη («ΤΟ ΒΗΜΑ») κ. Άγγελο Κωβαίο στο πλαίσιο του Συνεδρίου «Μεταπολίτευση 1974-2024: 50 χρόνια Εξωτερικής Πολιτικής» που οργάνωσαν «The Council: Greece in Global Affairs», το «Delphi Economic Forum» και «ΤΟ ΒΗΜΑ»

I. Η Εξωτερική Πολιτική της Ελλάδας βασίζεται στο, διαχρονικώς καθ' όλα επίκαιρο, «δόγμα» που διατύπωσε από το 1974 και ύστερα ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, σύμφωνα με το οποίο «*ανήκομεν εις την Δύσιν*». Υπό την έννοια ότι η Ελλάδα είναι Κράτος-Μέλος της Διεθνούς Κοινότητας, του ΝΑΤΟ και προεχόντως της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο όμως ουδέποτε απεμπόλησε ούτε θ' απεμπολήσει το δικαίωμά του ν' ασκεί, όποτε και όπως το κρίνει σκόπιμο, και την πρόσφορη υπέρ των υπό την ευρεία του όρου έννοια ζωτικών συμφερόντων του πολυδιάστατη Εξωτερική Πολιτική. Μέσω της συνολικής αυτής πολιτικής της η Ελλάδα θωρακίζει, επιπροσθέτως, και την Εθνική Κυριαρχία της καθώς και την Εδαφική της Ακεραιότητα, επιδιώκοντας την εν προκειμένω πλήρη εφαρμογή του συνόλου τόσο του Διεθνούς Δικαίου, γραπτού και εθιμικού, όσο και του Ευρωπαϊκού Δικαίου. Εντός του πλαισίου τούτου, και με την επισήμανση ότι το Κυπριακό είναι προφανώς Διεθνές και Ευρωπαϊκό Ζήτημα, η Ελλάδα στηρίζει και επιδιώκει, πάντοτε σε αγαστή συνεργασία με την εκάστοτε Κυπριακή Κυβέρνηση, την δίκαιη επίλυσή του κατά πλήρη εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, δοθέντος ότι και η Κυπριακή Δημοκρατία είναι πλήρες Κράτος-Μέλος της Διεθνούς Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

II. Υπό τα δεδομένα αυτά η Ελλάδα απορρίπτει, διαρρήδην, τις οιοσδήποτε εθνικιστικές τουρκικές «φαντασιώσεις» -τις οποίες όμως ουδόλως πρέπει να υποτιμούμε, αλλά οφείλουμε να τις αντιμετωπίζουμε με εγρήγορση και αποτελεσματικότητα- ιδίως δε εκείνες περί «Γαλάζιας Πατρίδας». Και δια της οδού αυτής έχουμε διατυπώσει έναντι της Τουρκίας -αλλά και *urbi et orbi*- και τις πάγιες και μη διαπραγματεύσιμες θέσεις μας για τα Εθνικά μας Θέματα, σύμφωνα με τις οποίες: Η Ελλάδα ουδέποτε θα υποχωρήσει, έστω και κατ' ελάχιστο, από την βασική θέση της ότι θα υπερασπίζεται, στο ακέραιο, την Εθνική Κυριαρχία της, την Εδαφική της Ακεραιότητα και τα κάθε είδους Κυριαρχικά Δικαιώματά της, κατά πλήρη εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου. Επιπλέον, με την Τουρκία έχουμε μία μόνο διαφορά: Την οριοθέτηση της Νησιωτικής Υφαλοκρηπίδας και της αντίστοιχης ΑΟΖ στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, μέσω προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης και κατ' εφαρμογή ιδίως του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ (Σύμβαση του Montego Bay του 1982), το οποίο εν τέλει δεσμεύει και την Τουρκία επειδή παράγει πλέον γενικώς παραδεδεγμένους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου.

III. Κατ' εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου η Ελλάδα δικαιούται να θωρακίζει αμυντικώς όλα, ανεξαιρέτως, τα Νησιά που της ανήκουν στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, για τα οποία άλλωστε οι τουρκικές δήθεν «διεκδικήσεις» είναι νομικώς και ιστορικώς παντελώς ανυπόστατες. Το ως άνω δικαίωμα της Χώρας μας θεμελιώνεται, με αδιαμφισβήτητη νομική ασφάλεια, στο Διεθνές Δίκαιο, γραπτό και εθιμικό -το οποίο είναι και μέρος του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου- ιδίως λόγω του ότι υφίσταται εναντίον της, από πλευράς Τουρκίας, «επικείμενη απειλή» ή και «απειλή χρήσης βίας», όπως καταδήλως αποδεικνύουν π.χ. το «*casus belli*», η καθαρώς αποβατική «*Στρατιά του Αιγαίου*» και, προσφάτως, το νομικώς παντελώς ανυπόστατο «*τουρκολυβικό μνημόνιο*» του 2019. Επίσης, και κατ' εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, η

Ελλάδα δικαιούται να κηρύσσει προηγουμένως και να οριοθετεί στην συνέχεια τις Θαλάσσιες Ζώνες της, π.χ. Υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ. Προς αυτή δε την κατεύθυνση δικαιούται, ως Κράτος-Μέλος της, να ζητεί και την ενεργό σύμπραξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης -στην βάση του Ευρωπαϊκού Δικαίου και του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού Κεκτημένου- η οποία έχει ως αυτοτελές νομικό πρόσωπο προσχωρήσει από το 1998 στην Σύμβαση του Montego Bay του 1982. Είναι δε, ιδίως σήμερα, επιβεβλημένο η Χώρα μας να ενεργοποιήσει το συντομότερο την κήρυξη της ΑΟΖ, η οποία συντελέσθηκε θεσμικώς με τον ν. 4001/2011 (άρθρο 156).

IV. Η Ελλάδα μπορεί ν' ασκεί, μονομερώς και ανά πάσα στιγμή – αγνοώντας επιδεικτικώς το ανυπόστατο «*casus belli*» της Τουρκίας- το δικαίωμά της για επέκταση της Αιγιαλιτίδας Ζώνης της στα 12 ν.μ. σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο. Και αυτό πρέπει να το πράξει αμέσως στην Ανατολική Μεσόγειο, κατ' εξοχήν ως έμπρακτη αμφισβήτηση του κατά τ' ανωτέρω νομικώς ανυπόστατου «*τουρκολυβικού μνημονίου*» του 2019. Ας μην ξεχνάμε ότι το ανυπόστατο αυτό το έχει αναγνωρίσει ρητώς και η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση, με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 12.12.2019, αφού το ως άνω «*μνημόνιο*» παραβιάζει, κατά γενική διεθνώς ομολογία, προκλητικώς πλειάδα καίριων διατάξεων του Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ.

V. Φαίνεται ότι σήμερα -και για όσο τούτο διαρκεί- η Τουρκία περιορίζει μεν κάποιες από τις εκδηλώσεις επιθετικότητας του παρελθόντος, π.χ. τις παραβιάσεις του εναέριου χώρου μας. Αυτή όμως η στάση της είναι εντελώς προσχηματική και παραπλανητική. Και τούτο γιατί εντείνει, και δη «*γεωμετρικώς*», άλλες και πολύ πιο επικίνδυνες εκδηλώσεις επιθετικότητας, τις οποίες μάλιστα ούτε καν επιχειρεί να υποκρύψει. Οι διαρκείς πλέον προκλητικές δηλώσεις ιδίως από πλευράς Ερντογάν και Φιντάν το επιβεβαιώνουν. Επιπροσθέτως, η πιο πρόσφατη «*κραυγαλέα*» εκδήλωση επιθετικότητας -με αμείωτη μάλιστα ένταση- της Τουρκίας είναι εκείνη του παντελώς ανυπόστατου, όπως τόνισα, «*τουρκολυβικού μνημονίου*», το οποίο εφαρμόζει η Τουρκία

κατά προκλητική, το λιγότερο, όπως επίσης επισήμανα παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ.

VI. «*Συνοψίζω*» την γνώμη μου για την γενικότερη θέση της Ελλάδας ως προς τον διάλογο με την Τουρκία, με την προηγούμενη βασική επισήμανση ότι η Τουρκία παγίως προεκτείνει τις προκλητικές βλέψεις της κυρίως με την μέθοδο της δημιουργίας «*τετελεσμένων*», αντλώντας «*επιχειρήματα*» ακόμη και από κάποιες αποσπασματικές δηλώσεις από την πλευρά μας, τις οποίες όμως διαστρεβλώνει «*καταλλήλως*» :

A. Ο διάλογος αυτός είναι αναγκαίος, αλλά με την διευκρίνιση προς την Τουρκία ότι δεν πρόκειται να υποχωρήσουμε, ούτε κατά κεραία, από τα κάθε είδους δικαιώματα που μας αναγνωρίζει το Διεθνές Δίκαιο και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Και η θέση αυτή, σε ό,τι αφορά την Κυπριακή Δημοκρατία, «*συνοψίζεται*» στο ότι η Ελλάδα θεωρεί το Κυπριακό πρωτίστως ως Ζήτημα Διεθνές και Ευρωπαϊκό, του οποίου η δίκαιη και βιώσιμη λύση είναι νοητή μόνο με πλήρη εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου. Γεγονός το οποίο αποκλείει, εκ προοιμίου, π.χ. τα περί «*δύο κρατών*» και περί «*συνομοσπονδιακής*» κρατικής οντότητας. Λύση νοείται μόνο μέσω ομοσπονδίας, και δη διζωνικής και δικοινοτικής. Κατά τούτο δε το «*σχέδιο Ανάν*» ουδόλως μπορεί να θεωρηθεί ως «*χαμένη ευκαιρία*», αφού η «*συνομοσπονδιακή*» κατ' ουσία λύση που υιοθετούσε «*προοιωνιζόταν*» την προϊούσα διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και την οιονεί «*νομοτελειακώς*» έξοδο της από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

B. Εν πάση δε περιπτώσει στο πλαίσιο του διαλόγου αυτού δεν πρέπει να υποτιμούμε –κάθε άλλο– ότι η Τουρκία έχει τρεις μακροπρόθεσμους στόχους, την επιδίωξη των οποίων ούτε καν συγκαλύπτει. Πρόκειται **πρώτον**, για την εμπέδωση ενός είδους γενικότερης «*επικυριαρχίας*» πάνω σε όλη την έκταση της Κυπριακής Δημοκρατίας, **δεύτερον**, για την «*συγκυριαρχία*» στο Αιγαίο με

«όχημα» τον 25^ο μεσημβρινό και, **τρίτον**, για την μελλοντική επικράτηση συνθηκών μιας μορφής «αυτονομίας» στην Ελληνική Θράκη μέσω της δήθεν «τουρκικής μειονότητας», κάτι το οποίο συνιστά και ωμή παραβίαση της Συνθήκης της Λωζάνης που αναγνωρίζει εκεί μόνο Θρησκευτικές, αμιγώς, Μειονότητες.

Γ. Κατά συνέπεια προσερχόμαστε μεν στον διάλογο με την Τουρκία, πλην όμως σε κάθε «βήμα» του διαλόγου αυτού οφείλουμε ν' αποτρέπουμε, αποτελεσματικώς και με κάθε νόμιμο μέσο, την Τουρκία από το να «προχωρήσει», έστω και κατ' ελάχιστο, στο πεδίο των προκλητικών βλέψεών της για σταδιακή «προώθηση» των τριών προμνημονευόμενων στόχων της. Είναι δε αναγκαίο, κάθε φορά που η Τουρκία προκαλεί *in concreto*, να την εκθέτουμε τόσο στην Διεθνή Κοινότητα όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αναδεικνύοντας ποιες είναι οι πραγματικές «υπόγειες» στοχεύσεις της. Έτσι ώστε και η Διεθνής Κοινότητα και η Ευρωπαϊκή Ένωση ν' αναλαμβάνουν, από την πλευρά τους, τις μεγάλες ευθύνες που τους αναλογούν εν προκειμένω, στο μέτρο που ανέχονται την απροκάλυπτη περιφρόνηση της Τουρκίας προς το Διεθνές Δίκαιο και προς το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, κατά κύριο λόγο σε ό,τι αφορά την επί πενήντα χρόνια βάρβαρη τουρκική κατοχή σε μεγάλο μέρος του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας.